

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogacar.**

№ 29.

V Četertik 19. maliga Serpana.

1849.

Pozdrav

Visokovrednemu in prečastitimu Jožefu Otmaru,
Sekovskimu škofu.

Drag došel si nam ovčicam,
Zapušenim siroticam
Dolgo docakvan pastir,
Ki nas pelje v božji mir.

Spet se je sponilad vernila,
Kar je vzela smert nemila
Od nas škofa vredniga,
Malo prav spoznaniga.

In ko varha nismo imeli,
Berž volkovi so prispeli
Ovce ropat in morit,
Celo čedo pogubit.

Ah kako smo zdihovali,
Žalostno popraševali,
Kdaj pastir spet nam bo dan
Moder skerbin in serčan.

V Tebi, Jožef, ga dobimo,
In se v sercu veselimo;
Kot Egiptu Jožef tam,
Oskerbni boš zvest Ti nam.

De ne znaš nas vsih jezika,
Solnigrad nam pritika;
Avgustin Ti zgled bo dal
Škof Slovincam bit' je znal.

Bodi iz serca nam pozdravljen
Ljud voljan Ti je pripravljen
Vodi ga skerbno, sereno,
In Gospod s teboj naj bo.

r.

Pastirski list.

Na Dunaji zbrani nadškofje in škofje Avstrijskega cesarstva vernim svojih škofij pozdravljenje in segen od Boga Očeta in našiga Gospoda Jezusa Kristusa.

(Konec.)

Tretji nar močnejši vabljeni glas zapeljivosti je vpitje po svobodnosti (frajosti). Res drag dar v pravim pomenu, in cerkvi božji od nekde ljub! Zakaj kdo je bolj boleče ko ona že osemnajst sto let svojiga obstanka stisko krivične oblasti občutil? Tri sto dolzih let je plavala, ko nekde Mojzesa jerbasček na reki Nilu, njena zibel na potoku prelite kervi, ki jo je zatoniti hotel. Pa terdna v veri je ajdovskim oblastnikom govorila besede, ki jih je njeni Gospod Pilatu rekel: „Ne imel bi nobene oblasti do mene, ko bi ti ne bilo od zgorej dano“ (Jan. 19, 11.), in ravno zato, ko je v previdnost božjo zaupala, in ko si ni s silo pravice delala, ampak je uro svojiga rešenja Gospodu, Pravičnemu in Vsigamogočnemu zročila, ravno zato se je tudi druga beseda Gospodova nad njo spolnila: „Ne boj se, majhna čeda! ker Očetu je dopadlo ti dati kraljestvo“. (Luk. 12, 32.)

V njeni nepremakljivi veri v božjo vsigamogočo in modro previdnost, brez ktere las iz glave ne pade, je vkoreninjen pglavitni nauk katoliške cerkve od pokoršine kristjanov do od Boga postavljene gosposke. Iz ust apostelnov ohrani in oznanjuje besedo: „Bodite podložni vsaki človeški stvari (naredbi) zavoljo Boga, bodi si kralju, kakor narvišimu, ali vojvodam, kakor od njega poslanim v maševanje nad hudodelniki, dobrim pa v pohvaljenje. Zakaj to je volja božja, de z dobrimi deli usta zamasite nespametnim in nevednim ljudem; kakor bi prostost imeli v zagrinjalo hudobije, ampak kakor hlapci božji“ (I. Pet. 3, 13—16.); in spet: „Vsak človek bodi viši oblasti podložin; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene. Kteri se tedej oblasti vstavlja, se božji volji vstavlja. Kteri se pa vstavljajo, sami sebi pogubljenje nakopujejo“. (Rim. 13, 1—2.)

Kaj tedaj? mari res dela kersanstvo, kakor mu ocitajo, boječe, maloserčne duše, ki se vsim termam terde gosposke brez pomislika vdajo? Nikakor ne! Kolikor tavžent marternikov šteje cerkev do poslednjih časov v vsih deželah: ravno toliko ima neprestrašenih viteзов, vojšakov in kervavih prič za pravo prostost, ki jo le ona svetu rodi! Tode ona svoje delo, ljudi proste storiti, od znotrej na duši začne, ker ve, de, kdor je sužen greha, ne more biti v resnici prost, in de se le znotrej greha prosti človek, kteriga Kristus prostiga stori, tudi zunajne prostosti vredno poslužiti ve, de se ne da zaderževati, dobro delati in vse svoje dolžnosti, ki jih ko kristjan in ko deržavljan ima, serčno in z veseljem spolaovati, nima pa prostosti v zagrinjalo hudobije, kar apostelj tako prav imenuje, kakor de bi bil brezvestno vganjanje toliko prostoglavcov naših dni pred očmi imel.

Per pogledu tega bogapozabljiviga perzadevanja, uganavljanja in vojskovanja, ko se narodi zemlje za prazno senco prostosti in za pozemeljsko srečo toliko poganjajo, toraj vaši škofje, preljudi! vse, kar koli v teh resnobnih časih še sicer kaj ali skerb in poduka, ali opominjevanja in prošnje za vas v svojim sercu nosijo, v Gospodovo besedo skupej povzamejo, rekoč: „Vaš Oče ve, de tega potrebujete. Za tega voljo išite nar poprej božjiga kraljestva, in njegove pravice, in vse to vam bo perverzeno“. (Luk. 12, 30.)

Išite nar poprej božjiga kraljestva! Najdete ga v njegovi cerkvi, v njenim uku in v njenih zvelicavnih skrivnostih. Pa koliko je taci, ki ga išejo s pravim sercam? Med tem ko nekteri, kakor je bilo že povedano, božje kraljestvo sovražno zatirajo in ga ukoneati želé, je na milijone tudi ker-

šenih kristjanov, ki se zanj nič ne pečajo, ki mu nemarljivo herbet obračajo, kterim je božja modrost ko zaničljiva nespamet. Kdo nam je porok, de Gospod ne bo nerodovitne njive, na kteri njegova beseda komej še kak rodoviten kraj najde, ktera mu namesti vina in pšenice, le osat in ternje rodi, v pušobo pustil, de nam svojiga kraljestva ne bo vzel, in ga daljnemu ljudstvu dal, ktero bo njegov sad dalo? (Mat. 21, 43.) — Pred petnajst sto leti je bilo v prvem vesoljnem zboru v Niceji več ko tri sto škofov, veči del iz jutrovi dežel, zbranih, kterih škofje so cvetele ko lepo obdelan vert. Zdej in že nekaj sto let pa so tisti božji verti v Azii in v Afriki od nevernikov utrana pušava. De ne bodo kedaj tudi od vaših danes zbranih škofov in njih škofij ravno kaj taciga z žalostjo pravili, tako išite preljudi! pred vsim božjiga kraljestva! Bolj ko kedaj v tem času božje kraljestvo silo terpi, in silni ga nase potegnajo, ter si ga ne dajo s silo vzeti. (Mat. 11, 12.) In kar posamezno ne premorete, to v sveti družbi z dobrimi zadobite. Kakor se hudobni združajo, zgrabiti in podreti, kar je dobriga, ravno tako se tudi vi združeni v bran postavite, za resnico se poganjati, pravico in red ohraniti.

Išite božjiga kraljestva in njegove pravice, vi poglavarji, vi oblastniki in vi namestavci ljudstva, kterim je Bog skerb za časno srečo narodov zročil. Bolj ko kedaj vam je njegove moči in modrosti treba, za voje tako deržati, de se voz v globočino ne zverne, temuč de se po težavnim potu prave prostosti in osrečenja ljudstva varno premika. Prosite modrosti, in dana vam bo. (Jak. 1, 5.)

Išite božjiga kraljestva in njegove pravice, vi starši, gospodarji, učniki in predpostavljeni. Vsakimu zmed vas je po njegovim stanu in po njegovi službi nekoliko polja božjiga kraljestva odmerjeniga in zročniga; in kakošin sad na njem raste, je veči del v vaših rokah. Če je dober, zlahten sad, bo Bog sam vaše plačilo: če je pa germovje in ternje, ki se v ogenj verže, bo ta ogenj vas pred drugimi požgal.

„Vi visoki in bogati, vas je huda ura tega časa oistrejši ko druge zadela. Spoznajte jo ko zdravo šibo Gospodovo, in ponižajte se pred njegovo vsigamogočo roko. Kakor si velika je vaša zguba, bo tolikanj veči vaš dobiček, ako vas k ponižnemu zaderžanju, k pohlevnemu življenju, k čistejšimu veselju, k dušnemu miru, k Bogu in v njegovo cerkev perpelje. Po tem bote tudi mili glas potrebnih in lačnih, ki zdaj nektore ko vojskni krič prestraši, slišali, in ljubezen vas bo učila, tudi z manjšimi perpomoečki pa z združenimi močmi ko božji zvesti hišniki po njegovi volji uslišati proš-

njo ubozih, ki vsakdanjiga kruha prosijo. Isite božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse drugo: kar tudi za uboge potrebujete, vam bo perverženo.

Vi pridni kmetje, ki zemljo obdelujete, ktera je že vaše očete živila, tudi za vas imajo vaši škofje zvesto besedo v sercu; zakaj vi ste pred vsimi drugimi muzek in zerno ljudstva in dežele. V svoji samoti in per svojih opravilih na deželi ste bili dosihmal več del obvarovani pred zapeljivci tega časa, ki v mestih svoje gnejzdo imajo. Zdaj pa njih glas po mnogo tudi k vam zahaja v besedah in spisih, ter trosi ljuliko hudobije na njivo vaših duš. Varujte jo, to njivo, in nikar ne dajte stare katolske pšenice, ki je vaše očete v dobrih in hudih dneh živila za večno življenje, ne dajte je za ovsene pleve novih nevernih naukov. Vživajte hvaležno in zadovoljno dobičke in prostosti, ki vam jih vstava da; tode ne zakopljite svojiga serca v svoje posihmal desetine sprostene njive, sicer bi na njivi božji (na britofu, na unim svetu) počitka ne najdlji. Isite tudi vi pred vsim božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo perverženo.

Vi ubogi, ki od dela svojih rok živite, in ki nimate družiga polja, ko žulje svojih rok, ki vam jih pot poliva: k vam se nar bolj zapeljivci obračajo, ker potrebujejo vaših krepkih rok: kako bi vaši škofje mogli vas pozabiti? O de bi njih beseda lep prostor v vašim sercu najdlja! Oni vam sicer ne obetajo nebes na zemlji, v pomenu tistih zapeljivcov, kateri v vaših srcih, ako jih poslušate, vender le pekel strasti, nevošljivosti, sovraštva, ropanja in morije vžigajo, in vas po kratkih dneh razujzdaniga življenja le še bolj revne, nesrečne in brez tolažbe pusté, kakor ste bili poprej. Res pa so neke nebesa na zemlji, ktere je Ta doli pernesil, ki je bil v hlevu rojen, v hiši uboziga tesarja (cimpermana) izrejen, in ki ni imel, prav malo je taci med vami, kamur bi bil svojo glavo položil, On, ki je Gospod nebes in zemlje! — Ubogim in stiskanim, žalostnim in jokajočim, lačnim in žejuim je pred vsimi drugimi nebeško kraljestvo obljubil. Spoznajte tedaj to, preljubi! z vernim sercam. Nebesa niso samo na unim svetu, visoko nad oblaki, ampak tudi znotraj v sebi, kjer je lahko tudi pekel, jih najdete, namreč v čisti vesti, v tihim zaupanji v Boga, v miru serca, v zadovoljni delavnosti, v poterpežljivosti in v kersanskim upanju, v živi veri v božjo previdnost in pomoč, ki tudi še zdaj prečudno reši in pred hišo stoji, iz ktere se zares verno zdihovalje z bolečinami obdaniga proti nebesam vzdiguje. Sodbo pa in štrafenge nad take, ki vaši potrebi svoje serce neusmiljeno zapró, Bogu prepustite! On je že napove-

dal, kako bo s tistimi ravnal, ki bojo stali na levici. (Mat. 25, 41—46.) Ako si pa sami s silo pravico delate pred časam, in svojo vest s hudodelstvom in s kervjo oskrnite, po tem ne bo Gospod za vas, ampak le zoper vas; večno plačilo za vaše pomankanje in terpljenje je zgubljeno, in namesti nebes nosite že na tem svetu pekel v sebi, v pekoči vesti. Isite tedaj pred vsim božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse drugo, česar potrebujete — to govori resnični Bog — vam bo perverženo.

Vi serčni vojsaki vojskne trume, ki v tem divjaškem času za železno voje postavite in reda z močno roko deržite, tudi do vas naj gre beseda iz ust škofov; ne samo beseda, ki jo je že sveti Janez pred osemnajst sto leti vašim tovaršem govoril: „Nikomur sile in krivice ne delajte, in zadovoljni bodite s svojo plačo“ (Luk. 3, 14.); ampak tudi beseda za ta čas. Ne dajte se od nikogar zapeljati; bodite zvesti persegi pod banderam, ker storili ste jo vsigamogočnemu Bogu. Junaki ste, to ve ves svet, in hvala vam zato ve, komur je postava, pravica in rednost sveta. Pa nam škofam so vaše neumerljive duše neskončno dražji, ko vaše močne roke. Ker vam tedej smert vsako uro blizo stoji, mislite na večnost in na Boga in njegovo kraljestvo. Ohranite svojo vest svetlo, kakor svoje orožje, de, če sovražnikova krogla predere vaše pogumno serce, tudi vaši čisti junaski duši nebesa odpre.

Ljube kersanske matere, vam recemo še posebno besedo. Na vas se opira upanje boljših časov. Ve redite mladino z mlekom svojih pers; napojite jo tudi z mlekom kersanstva iz pobožnoverniga serca. Kar ve mladi duši od Boga in njegoviga kraljestva vtisnete, to se globoko vkorenini: če se tudi poznejše blato svetá čez valí, ob pravi uri vender le spet požene, obzeleni, in sad zveličanja obrodi. Naj je tedaj precista mati Gospodova, ki je tudi cerkve mati, vaš zgled in vaša tolažba!

K svojim duhovnim pomagavcam, mašnikom, smo posebej in daljši govorili. Zdaj pa k sklepu, ki smo ga dans s praznično službo božjo storili, in ob uri ločitve očitno in pred svojimi vernimi srenjami, ki razkropljene v prostornih pokrajnah cesarstva od reke Elbe do Adrijaškiga morja, od Dniestra do Raine prebivajo, zvezo katoliske ljubezni, edinosti in zvestobe, zvezo, ki smo jo v zboru med seboj sklenili, še enkrat ponovimo, ter tudi terdno sklenemo, kakor škofam gre, za Boga in njegovo kraljestvo in za svoje verno ljudstvo delati, moliti, živeti in umreti po božji sveti volji. Vaša molitev, vaše zaupanje in vaša ljubezen, za ktero vas združeno prosimo, nam bo k temu perpomogla.

Gnada našiga Gospoda Jezusa Kristusa bodi z vami vsimi! Amen.

Friderik,

Kardinal, knez in nadškof v Salzburgu.

Mihael,

nadškof v Lvovu (Lemberg), grškiga reda, namesten po Benediktu od Lericki, korarji in profesorji v Lvovu.

Vincenc Eduard,

knez in nadškof na Dunaji.

Franc Ksaver,

knez in nadškof v Gorici

Maksimilian Jožef,

knez in nadškof v Holomaci (Olmütz).

Jožef,

nadškof v Zadru (Zara.)

Bernard,

knez in škof v Briksnu, namesten po Jurji Habtmannu, korarji v Briksnu.

Gregor Tomaž,

škof v Lincu, namesten po Francu Riderji, korarji v Lincu.

Anton Alojs.

knez in škof v Ljubljani.

Anton,

škof v Parenco-Poli.

Janez,

škof v Pečuhah ali v Petkostelu (Pönfkirchen.)

Štefan,

škof v Kotoru.

Janez Mihael,

škof imenovan Dioklecianopeljski, apostoljski vikar Avstrijskih vojskih trum.

Filip Dominik,

škof v Faru (Lesina), namesten po Jurji Dubocovichu, proštu v Faru.

Karl,

škof v Kraljev-Gradcu (Königgrätz).

Janez,

knez in škof v Trientu.

Augustin Jernej,

škof v Litomerzicah (Leitmeritz).

Poterpežljivi Job.

Ob času, ko so Izraelci v egiptovski sužnosti zdihovali, je živel v deželi Hus na Arabskim pravičen mož; reklo se mu je Job. Boga se je bal in greha varoval. Do bližnjiga ves usmiljen — ni ubogim odrekel, ko so ga kej prosili. Svoje otroke je v božjim strahu redil. — Imel je sedem sinov in tri hčere: 7000 ovc in 3000 velbljudov ali kamel, 500 jarmov volov, 500 oslic in veliko veliko deržine. Per vsih jutrodeželcih je bil zlo češen.

Na Dunaji 17. Rožnocveta, tretjo nedeljo po Binkuštih 1849.

Anton,

škof per sv. Hipolitu (St. Pölten).

Juri,

škof v Zagrebu.

Jernej,

škof na Kerku (Veglia.)

Anton Ernst,

škof v Bernu (Brünn).

Alojs Maria,

škof v Splitu (Spalato).

Jožef Gregor,

škof v Tarnovu.

Janez,

škof v Sebeniku.

Gregor,

škof v Przemislu, grškiga reda.

Adalbert Jožef,

knez in škof Kerški v Celovcu.

Tomaž,

škof v Dobrovniku (Raguza.)

Melhjor,

knez in škof v Brezlavi.

Jožef Andrej,

škof v Budiegovicah (Budweis).

Anton Martin,

knez in škof Lavantinski per sv. Andreji.

Franc Ksaver,

škof v Przemislu, latinskiga reda.

Jernej,

škof Terzaško-Koperski v Terstu.

Jožef Otmar,

knez in škof Sekavski v Gradcu.

Franc Wilhelm,

škof imenovan od Zatale (in partibus), podškof in Kapitularvikar v Pragu.

Lukež od Beraniecki,

zvoljeni nadškof latinskiga reda, in poslanic iz Lvova (Lemberg).

Nekiga dne pa je satan Bogu rekel: „Se mar Job zastonj Boga boji? Delo njegovih rok si blagoslovil, in premoženje mu je v deželi narastlo. Iztegni pa le nekoliko svojo roko, in zadeni se vsiga, kar ima; naravnost te bo kleč“. Gospod reče satanu: »Vse, kar Job ima, bodi v tvoji oblasti, le nad njim ne steguj svoje roke“. Mu tedaj da vse Jobovo premoženje v oblast, samo njegovimu zdravju ne sme škodovati.

Kmalo vse nesreče pridejo nad Joba. Eniga

dne mu pride človek naznanit in reče: „Voli so orali, in oslice so se blizo njih pasle; tadaj planejo Sabejci nad nas, vzamejo vse, in končajo pastirje z mečem, jez sam sim ubežal, in to oznanim“. Še je govoril, ko pride drugi, in reče: „Oginj je padel z nebesa na ovce in pastirje, in pokončal jih je; jez sam sim odšel, in to oznanim“. Tudi ta je še govoril, ko pride tretji in reče: „Kaldejci so v treh trumah udarili na velbljude, in so jih odgnali, ubili so tudi pastirje z mečem; jez pa sim utekel, in ti to oznanim“. Še je govoril, kar četerti notri stopi in reče: „Ko so tvoji sinovi in hčere v hiši tvojiga pervorojeniga jedli, se iz pušave perdervi vihar, in omaje čveterne hišne ogle; poderla se je, in podsula vse tvoje otroke, jez sam sim se otel, in ti to oznanim“. Tedaj Job vstane, preterga svoje oblačilo od velike žalosti, se na zemljo verže in Boga časti, rekoč: „Gospod je dal, Gospod je vzel. Kakor je bila Gospodova volja, tako se je zgodilo!“ Per vsim tem Job ni grešil s svojimi ustmi, in ni nič nespačetniga (pregrešniga) zoper Boga govoril.

Satan pa je Bogu govoril: „Vse, kar človek ima za svoje življenje da; stegni pa svojo roko, in dotakni se njegovih kosti in mesa: potlej boš vidil, de te bo v obličje klel. Bog da tedaj satanu oblast, Joba tudi na zdravji škodovati, samo življenja mu ne pusti vzeti.

Tadaj je satan Joba obdal z bulami ali tvorovi od podplatov do temena na glavi. Pa tudi njegovo dušo so grozne misli obdajale. Malokrat je kej spal, in če je oči zatislil, so ga strašne sanje zbudile. Obličje mu je od joka bilo zabuhlo, in oči so otemnele. Z nebes ni tolažbe, in sam si ne ve pomagati; hlapci, dekle, sorodovinci — vsi so ga zapustili. Na gnoji sedi, in s čepino gnoj (vréd) iz oteklín sterže. Tudi njegova žena ga je zaničevala in rekla: „Si še zmiraj tako neumen? Le hvali Boga, pa umri!“ Job pa je odgovoril: „Kakor nespačetna ženska, govoriš! Imamo dobro iz božje roke, pokaj bi tudi hudiga ne sprejeli?“ Per vsim tem Job ni grešil s svojim ustmi.

V tolicih stiskah pridejo Joba trije prijatli obiskat, in ga zlo miljujejo. Pa tudi oni mu težave le še zvikašajo, ker mu očitajo, de je vse to s pregrehami zaslužil. Job pa je svojo nedolžnost branil, ter se tolažil, rekoč: „Ako me tudi Bog konča, bom v njega upal. Ker vem, de moj Odrešenik živi: in poslednji dan bom iz zemlje vstal, bom zopet s svojo kožo obdan, in v svojim mesu bom svojiga Boga gledal. To upanje je v mojim sercu uterjeno“. Bog sam je posvaril njegove perjatle, de so napčno govorili, Jobovo obnašanje pa je poterdil.

Po toliki skušnji je Gospod Joba vsih nadlog

rešil. Vsiga premoženja, kar je poprej imel, mu je povernil dvojno, ter ga je poslednjič obilniši oblagodaril, kakor spervič. Dobil je 14.000 ovc, 6000 velbljudov, 1000 jarmov volov in 1000 oslic; in imel je zopet sedem sinov in tri hčere. Persli so njegovi rodovinci in znanci, in so ga tolažili zavoljo vsiga, kar je bil hudiga preterpel. Job je potlej še 140 let živel, in je vidil svoje sinove in vnuke do četrtega rodü.

Nauk. 1) Tudi pravični Bog s terpljenjem večkrat skuša. Nadloge prav pogosto peljejo že v časno vselej pa v večno srečo, če se v njih prav obnašamo, kakor Job. 2) V Jobu je Bog Izraelcam lep zgled poterpljenja in zvestobe dal, de naj bi ga bili pred očmi imeli, ko so iz Egipta proti obljubljeni deželi hodili v velicih stiskah. Je pa tudi za vse prihodnje čase zgled serčne stanovitnosti v težavah in vdanosti v božjo voljo.

Prašanje. 1) Kako naj človek z Jobam govori, ko časno blago zgubi? 2) S katerimi besedami Job vstajenje mesa poterdi? Jeran.

Versta

Oglejskih škofov in patriarhov.

(Spisal Peter Hicinger.)

(Dálje.)

75. Filip Alansonski, ki je bil s Francozskimi kralji v rodu in kardinal Rimske cerkve, je bil od papeža Urbana VI. Oglejski patriarh postavljen l. 1381. Pa veliko nepokoja se je zoper njega vzdignilo; zlasti so se mu Videmčani zoperstavili. Tedej je on l. 1387 raji od Oglejske patriarske časti odstopil, in je potem v Rimu živel do l. 1397.

76. Janez V. iz rodu Moravskih mejnih grofov je od papeža Urbana VI. l. 1387 patriarh postavljen. Od vsih strani je bil z veseljem sprejet; ker je pa zoper nekatere puntarske ljudi ojustreji ravnal, se je huji hrup zoper njega vzdignil, v katerim je po skrivnih nastavah l. 1394 umorjen bil. Po njegovi smerti so se Furlani na papeža obrnili, de bi jim on kakor se je že popred zgodilo družiga patriarha dal; po takim je prišlo, de so si od zdaj papeži pravico lastili patriarhe imenovati na ravnost, namesti de jih je popred domača duhovšina volila.

77. Anton I. Kajetan, rojen Rimljan, je po papeži Bonifacii IX. patriarh postal l. 1395; l. 1402 je bil v kardinala Rimske cerkve izvoljen.

78. Anton II. iz Pancerske rodovine v Furlanii, je bil pred škof v Konkordii, l. 1402 pa ga je papež Bonifacii IX. na patriarški sedež povzdignil. V tistih za Rimsko cerkev težkih časih (razpertija je bila namreč zavoljo več papežev obenim postavljenih) je on modro in skerbno svojo cerkev vladal, voder vsiga hudiga ni mogel odverniti. Bil

mu je nasprot drugi patriarh postavljen, Anton III. iz rodovine da Ponte v Benedkah; on pa je s pomočjo Ogerskiga kralja Žigata, in Avstrijskih vojvodov vonder v posestvu svoje oblasti ostal. Zavoljo posebnih čednost je bil l. 1408 med kardinale Rimske cerkve prištet, in je ko papežev poslanec v velikim cerkvenim zboru v Konstanci na Nemškem sedel, kjer je s svojo modrostjo in učenostjo pripomogel, tedasnje razpertije v cerkvi poravnati. Umerl je v Rimu l. 1431.

79. Ludovik II. iz rodovine Tekskih vojvod na Koroškem je bil l. 1408 za patriarha izvoljen. On je tudi sedel med očeti, ki so bili v Konstanci zbrani. — Takrat so Benečani vsake pota, podkupovanje, podpihovanje in očitno vojsko poskusili, da bi Oglejske zemlje, po katerih so bili že dolgo lakomni, patriarhu odvzeli in v svojo last pripravili. Vzeli so nar popred Isterske mesta potem Furlansko, in v zadnje so celo patriarha Ludovika iz dezele in sedeža izpodili. On je sicer s pomočjo cesarskih vojsakov (cesar Žiga mu je namreč hotel pomagati) dvakrat nazaj prišel, vonder ni mogel zoper Beneško silnost zmoči. Še je bil njemu nasprot Aleksander, popred Tridentinski škof, iz rodovine Mazovskih vojvodov na Poljskim na patriarški sedež postavljen l. 1435. Letá se je sicer na Bazelski veliki cerkveni zbor obrnil, da bi dezele nazaj dobil, ki so jih Benečani nase potegnili. Vonder Benečani niso hotli izpolniti, kar jim je zbor velil, zato jih je papež Evgen IV. v posebnim listu oostro posvaril.

80. Ludovik III. Skaramp Mediorata, iz Padove doma, in patriarh od l. 1439 do 1465. Papež Evgen IV. je Benečane vonder toliko premogel, da so patriarhu l. 1445 šent-Vidsko in šent-Danielsko grajsino prepustiti v vžitik, in mu zraven še 500 zlatov vsako leto obljubili; zato je pa Istra in Furlanija v njih oblasti ostala. Od tega časa, kar je bil patriarški sedež v Benečanski podloznosti, je za cerkve na štajerskim, Krajnskem in Goriskim dosti neprijetniga prišlo; v duhovnih rečeh namreč so bile le bolj slabo previdene, desiravno so bili semtertje nadmašniki in patriarhovi namestniki stoječi. Zatorej je bila tudi že l. 1461 od cesarja Friderika III. v Ljubljani škofija postavljena, ktera je pa od začetka le en del far na Krajnskem, Koroškem in štajerskim oskerbovati imela. — l. 1451 je bil tudi patriarški sedež iz Grada v Benedke prestavljen, in s. Lavrenc Justinijan je bil prvi Beneški patriarh. — Patriarh Ludovik je bil v zadnje med Rimske kardinale povzdignjen, in Albanski škof blizo Rima imenovan: po takim je tudi v Rimu umerl l. 1465. Od njegovih naslednikov v Oglejski cerkvi je večidel malo povedati, kar so pod Benečansko oblastjo

le malo proste roke imeli, kaj večiga storiti. Še bolj je bila oblast patriarhov razdeljena, ko je Oglejsko mesto krog l. 1509 v oblast cesarja Maksimilijana prišlo. Tedej so patriarhi stanovali na Beneškem v Vidmu, cerkev so pa imeli na Avstrijskim, v Ogleji. Od tod je prišlo, da ko je kriva vera Luteranska po Slovenskih stranah krog segala, tudi patriarhi niso mogli veliko nasprot storiti, in so tudi v Oglejskih cerkvah Ljubljanski škofje kakor cesarski komisarji za ohranitev ali povernitev prave vere oblast imeli. Tudi je bilo že od šestnajstiga stoletja sem prizadevanje v Gorici škofijo postaviti, dokler se to ni izpeljalo. Po odhodu patriarha Ludovika je bil Oglejski sedež šest let prazin stal. Od slej so bili vsi patriarhi Benečani, namreč:

(Konec sledi.)

Tri resnice za nemarnoverce.

a) Nobeden se še ni na smertni postelji pokazal, da je pravi veri verin ostal; mnogi pa so z ognjenimi solzami objokovali, da so se v svoji lakomni in razujzdani mladosti nejeverstvu z dušo in telesam v gerlo dalo.

b) Od prave vere in od vere sploh odstopi človek naj berže, kedar živi v veselji, ko mu sreča cvete in zdravje služi, tačas tedaj, ko meni, da mu od nikodar ni treba nič tolažbe; nikomur pa se to še ni dogodilo na smertni postelji ali umirajočimu, zakaj takrat ni pomoči ne tolažbe, kakor le v edini pravi veri.

c) V cvetoči mladosti semtertje kdo odstopi od prave vere, ker se v nejeverstvu ložej in prijetniši živi; v sivi starosti pa se marsikdo verne v naročje prave vere, zakaj v nji se tolažljivši, boljši in mirniši umerje! — (Kat. I.)

Kaj bo iz tega?

Lloyd časnik mende cmendra, kako da je „izvirna čistost kersanstva zginila, in kaj še? — da se je v pravo krivoboštvo in fetišizem (malikovavstvo) zverglo!“ Zbranim škofam bi bilo tedej naj pred zgubljeniga kersanstva iskati; in v Lloydovi pisarnici bi bili obširniši in naj popred zamogli zvediti, kje in kako ga zopet najti. En pomoček iz te pisarnice je, da naj bi se bogati samostani obropali, in premoženje med duhovstvo razdelilo. In Lloyd je celo mislil, da je vladarstvo škofo iz tega namena sklicalo. Kako se človek včas vender zmoti! Drugi pomoček je, da se od sv. očeta papeža odtergati, in tretji mende: cerkve tako lepo ozaljšati, da bi verni ne vidili nič družiga, kot štiri z apnam pobeljene stene, ko va-nje pridejo! — V take se zabrede, kader čevljar per kopitu ne ostane! — (Po k. I.)

Očitne strahovanja preklinjevalcev ali bogokletnežev.

1. Gospodar na Ko — je imel dvanajst hlapcov. O veliki noči jih skliče, ter jim da, po navadi, suho plečce in velik hleb kruha namesto kolača. Nagovori jih nekako s temi le besedami: „Dočakali smo — hvala Bogu — veliko noč; zdaj si ga bomo vžili, če je božja volja“. Pervi hlapec, prejemši hleb, prederzno reče: Naj bo božja volja, ali ne; v rokah ga imamo — zdaj ga že bomo“. Zdaj se eversto vstopi, in velik nož nastavi, de bi tovaršem kosove urezal. Močno k sebi porine, nož mu zdersne na — vrat. Vrat je prerezan, in, ko bi trenil, je bilo po njem! —

2. V neki kerčmi na Ko — so na sv. Florjana dan ljudje pili, ko so zunaj v procesii podobo sv. Florjana nesli. Procesija ali obhod memo pride, in pivničar reče pivcam: „Procesija gre, pojdimo vun molit!“ Drugi gredo! samo neko pijanče začne preklinjati, rekoč: „Kaj meni sv. Florjan?“ Po hiši norčuje, in reče: „Florjan, pojd pit!“ V kratkim se iz majhne meglice naredi hudo vreme, in začne v njegovo poslopje treskati in udarjati tako hudo, de mu je vse do konca bilo poderlo in pokončalo. Drugim hišam zraven se ni nič zgodilo.

3. Mojster, pijanec na Kr., ko je lep tolst kosec mesa pred njega položen bil, je prederzno norčijo izustil: „Sam Bog mi ga ne ubrani, de bi ga ne jedel“. — Pa mu ga je vendar ubranil, zakaj prvi kosec, ki ga je v usta vtaknil, mu je v gerlu obtečal, in nesrečni človek se je tako dolgo po hiši metal, de ga je zadavilo.

4. Letas mesca Sušca je v Rimu prešerin rokodelski hlapec na veliko marmorno podobo nekiga papeža plezal, de bi bil iz zaničevanja podobi rudečo kapo na glavo djal: češ, se bo derhal smejala. Kader nesramnež blizo verha perpleza, se za kamnitno roko podobe prime, ktera se per ti priči ulomi. Zaslepljeni zasmehovavec na kamnitno obnožje znamnja cmokne, in si obe nogi zlomi. Zijalasta množica, ki mu je popred hvalo ploskala, in ni bila trohe boljši od njega, je omolknila ko bi trenil, in tiha groza jim je gomazela po kostéh, ko so se razkropili. J.

Šola v Srednji vasi v Bohinji.

V Srednji vasi v Bohinji je bila 13. dan Rožnika zahvalna maša h koncu šolskiga leta. Per maši so otrociči lepo zapeli (brez orgel.) Gospod kaplan A. Pintar jim tudi v petji poduk dajejo. Po maši je bilo šolsko spraševanje, per katerim so otroci prav dobro odgovarjali; po spraševanju so bili nekteri pohvaljeni, nar pridniši pa obdarovani. Po razdelitvi daril so otroci zapeli naslednjo od g. Pin-

tarja zloženo pesmico, ktera je poslušavce prav v serce ginila:

Že ura je odbila
Poskušnje naše zdej,
K' je serčno veselila
Otroke nas vselej.

Spodobno zahvaliti
Zel'mo iz serca Vas,
K' nam to veselje storiti
Ste obiskali nas.

Za trud, prijatli naši!
Vam Bog povernil bo;
Naj le še skerbi Vasi
Zročeni bodemo.

V spomin čmo imeti
Nauke Vaše vse;
Pa tud' po njih živeti
Nam terdna volja je.

Te pros'mo, Oče večni!
Njih trud za nas blagruj;
De smo vsi skupej srečni.
Nam milostno daruj!

Več ko 80 otrok se je znajdljo per spraševanju, kteri so gorečnosti in serčni skerblijivosti duhovniga učenika lepo spričevanje dajali. Ljubezin do mladosti in praviga kersanskiga omikanja duhovniga pastirja žene, de se ne trudi samo za podučenje v kersanskim nauku temuč tudi v drugih rečeh, ker veliko ur vsak teden v šoli dopernese in delo z učitelam deli.

Ne jej mesa ob postnih dnevih.

Bil je enkrat v važnih naravoslovskih zadevah močno izobraženi ranocelnik k obedu nekiga barona povabljen, tudi je bil ta ranocelnik verni ud katolske cerkve; in z njim je bilo pri obedu več častitih tode malovernih oseb. Lahko de je pripravitelj jedi pozabil, de je petik, na kteri dan je prepovedano, kaj mesniga vžiti, razun z posebnim škofovskim privolenjem; omenjeni strežnik prvo pot samo mesne jedi predpostavi. V katolski veri dobro podučeni vrač se zderži teh jedi, niti ne okusi, temuč terdno sklene počakati, dokler sadje in druge jedi predpostavljene bodo. Nekaj gostov je to zapazilo, ali vzroka tega niso vedli; mnenja so bile razne, med temi vganjavci je bil Gospod D. dobro poznan sovražnik svete vere, prvi naslednje vprašanje postavil: Gospod ranocelnik! kaj pa de Vi ne jeste? perstavi ko bi trenil, je li zna biti vzrok vašiga zderžanja petik, na mizi pa samo mesne jedi. Blagi zdravitelj mu ponižno odgovori: Zadeli ste Gospod, sem odveč prepričan, de so mesne jedi zlo škodljive, kader jih človek brez perpušenja naj že bo v štiridesetdanskim postu, ob kvatrih in družih zapovedanih postnih dneh zavžije.

Gospod baron pri ti priči pozove strežnika,

ter mu zapové, postne jedi Gospodu zdravniku predpostaviti.

Poslušajmo tudi mi v vseh rečeh božji glas, poslušajmo verno glas matere katoliške cerkve, ker nam ona skoz božje povelje postne dneve, kakor so dnevi priterganja, ali pa zderžanja, ali tudi oboje skupej, zapoveduje. O Gospod! z ponižnim srcem želimo eno in drugo zapoved dopolniti, in upamo, da bomo za plačilo večniga veselja, nebeških gnad deležni.

Janez Korban.

Razgled po kersanskim svetu.

Pomnjenja vredno je, da se katoliška cerkev tudi med krivoverci v Evropejskih in Amerikanskih straneh močno razširja. Od Amerike, v Evropi od Angležkiga je bilo že večkrat povedano. Pa tudi na Nemcih je lepo napredovanje prave vere zaslišati. V Pruskim poglavitnim mestu Borovlinu se je zadnje leta število katolčanov toliko pomnožilo, da se že k zidanju druge velike cerkve pripravljajo. V Nasavskim mestu Vizbadnu je v štirideset letih iz 400 na 4000 katolčanov dorastlo, kateri so to leto krasno cerkev dokončali, pred kratkim posvečeno. Nove katoliške srejnje in cerkve so postavljene v Lipsku, Ajzenaku in drugej. Procesija s. rešnjiga Telesa že dolgo let v več mestih ni bila tako zalo obhajana, kakor letas. Zlasti pripovedujejo leto od Kolonije in Diseldorfa v porenanski Prusii. V Krefeldu, kjer je med raznimi obertniki 24.000 katolčanov, je na 260 let zdaj bila prvič očitna procesija s. rešnjim Telesom, h kateri so celo Luterani pripomogli in se približali jo bolj praznično storiti.

Rim se je podal. 3. dan t. m. so ga Francozje posedli. Mesto je zdej v miru, okoli 20.000 Francozkih vojakov se v njem znajde. Po povelji generala Oudinota je bile precej Papeževo bandero na turnu sv. Petra v Montorii razvito. Iz tega se vidi, da Francozje v Rimu ne bodo Avstrianam, Španjolcam in Neapolitanam nasprotvali, kateri so le iz tega namena Papežu k pomoči šli, da bi namestnik Kristusov na zemlji tudi deželsko oblast čez vse tiste dežele, ktere so bile dozdej pod Papeževo oblastjo, nazaj dobil. — V poslednjih bitvah jih je bilo v Rimu okoli 2000 ranjenih.

Cesar so se 15. dan t. m. ob treh popoldne s tremi ministri v Berno odpeljali.

Iz Ogerskiga je prinesel poslednji teden več imenitnih novic, da je avstriansko-rusovska armada Ogre na več krajih premagala; 11. dan tega mesca je bil per Komornu hud boj, v katerim je cesarska armada zmagala; tudi poglavitne mesta Buda in Pešt ste v cesarski oblasti.

Sedmi dan t. m. so cesar dali s svojimi ministri en ukaz na Hervaško in Slavonsko, en ukaz pa na Ogersko: da naj se grajšinam, ktere po vzdignjenju, pa še ne oškodovani desetini in tlaki veliko škode terpe, nekoliko plačila berž na ta dolg naprej odrajta; tako naj se tudi duhovnam zguba desetine z nekolikošnim predplačilom polajša. Nova naprava za učenje v latinskih šolah je bila pretečeni teden že neki per ministerstvu uka dokončana; za vsa ktera uk bo v prihodnje posebin učenik.

V Pragi je kolera precej huda: pobrala je tudi 5 bogoslovcev v duhovščini, kjer so stanisa premalo zračne.

Iskre.

Vest sv. Ludvika. Ta kralj se je silno bal, s kako krivico svojo dušo omadežati. Kakor je bil vladanje nastopil, je ukazal sprašati, komu bi se bila od poprejsnjih vladarjev kaka krivica zgodila, da bi on vse popravil. — Ko mu je bilo iti na vojsko v sveto deželo, je razglasil, da je perpravljen slehernimu poverniti, kdorkoli bi bil kako krivicoterpel od njegovih uradnikov. — Bivši vjet od Saracenov se je mogel s težkim denarom odkupiti iz sužnosti. Ker je pa Saracenam bilo vender manj daniga, kakor jim je kralj bil obljubil: je odkazal, jim doplačati vstavljeni znesek prejden je odšel. — Tako vestno kristjan dela.

Bl.

Kupec in duhoven. — Kupec. Pa saj ne boste iz tega kaciga veliciga greha naredili, ako kdo o prepovedanem času meso je namesto postnih jedi? Sej je vse to mala reč, na kateri ni kej ležeče. — Duhoven. Mislite? Jez pa zlo dvomim, da bi to le mala reč bila. Uni kosček sadu v paradizu je bila sama na sebi tudi mala reč, in skorej ničica; pa glejte, kako ima žalostne nasledke! Tako tudi prelomljenje cerkvene zapovedi samo na sebi ni ravno velika reč; pa hudobija, lastna volja, vne-marnost in zaničevanje cerkvene zapovedi, ktera se s tem razodeva, to je za resnico, velika reč, velik greh.

(Po kat. l. Z.) J.

Nove bukve.

Pri zlahtnim Kleinmayerji so bile te dni natisnjene in se v njegovi bukvarnici naprodaj dobijo lepe bukve: Duhovna vojska. Spisal jih je v laskim jeziku bogaboječi oče Lavrenc Skupuli, nekdeji minih reda sv. Kajetana. Vrednosti teh bukvic ni moč prehvaliti, in spoštovanja popisati, kteriga so jim učeni in sveti možje v mnozih natisih in prestavah skazovali. Zato gre velika hvala g. Kleinmayerju, da je od njih novo prestavo v naš slovenski jezik preskerbel. Poslovenjene so od g. fajmoštra v Koprivniku, J. M. (Jerneja (Medveda.)

Darila za papeža Pija IX.

	Od poprej . . .	1716 gld. 21 1/2 kr.
Farna soseska v Blogovcu	2 " 31 "	
M. R. iz Radolce za poglavarja cerkve	— " 20 "	
J. S. v G. D.	2 " — "	
M. M. v G. D.	1 " — "	
Gospod H. K.	1 " — "	
— Jožef Turk, kaplan v Dobrimpolji	3 " — "	
A. Č.	1 " — "	
Gospod Jožef Lipovšek, kaplan v Krajnski gori	1 " — "	
— Janez Kajzar	— " 30 "	
— Janez Černivic, fajmošter v Osivnici	2 " — "	
Dve dekli	2 " — "	
Gospod P. K., duhoven	1 " 30 "	

Skupej 1734 gld. 15 1/2 kr.